

Infurcitinea argentimaculella

Eklavmal

Fjärilar, Malar m.fl.

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nära hotad (NT)
B2ab(iii)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Lepidoptera (fjärilar), **Familj:** Tineidae (äkta malar), **Släkte:** *Infurcitinea*, **Art:** *Infurcitinea argentimaculella* - eklavmal (Stainton, 1849) **Synonymer:** *Tinea argentimaculella* Stainton, 1849, *Infurctinea argentimaculella* (Stainton, 1849)

Kännetecken

En svartaktig mal med skarpa, silvervita fläckar och band på framvingen. Den är sällsynt och förekommer i södra Sverige. Fjärilen påträffas oftast på stammar av gamla ekar.

Vingspann 7–9 mm. Hjässan har ockragula eller i vissa fall ockrabruna, hårlika fjäll medan ansiket är ljusare. Framvingen är svartbrun eller svartaktig med viss kopparglans och med skarp, silvervit teckning. Vid en fjärdedel från vingbasen finns ett böjt tvärband som är avbrutet i mitten, vid tre femtedelar från vingbasen finns ett annat böjt band med tydligare avbrott i mitten. Nära spetsen finns en kommaformig fläck på framkanten och dessutom finns ytterligare små silverfläckar i vingens yttre del. Bakvingen är högst tre gånger så lång som bred och mörkbrun.

Larven är ljusbrun med svart huvud.

Genitalier: Hos hanen är uncus långsträckt och spetsig med långa borst längs kanterna. Tegumen har formen av en sklerotiserad båge och vinculum avslutas inåt av ett par utskott på sidorna. Genitalklaffarna är asymmetriska, i spetsen vardera med två utskott med borst. Det främre utskottet avslutas som en tunn spets och det bakre är mer eller mindre oregelbundet. Aedeagus är liten. Anellus har böjd spets. Hos honan finns ostium på undersidan av en bakåtriktad utväxt (henia). Främre apofyserna är ovanligt korta för att vara hos en äkta mal. Corpus bursae är bara en tunn hinna och saknar helt strukturer. Endast den yttre delen av hongenitalien visas på bild, dvs. corpus bursae och ductus bursae visas inte.

Utbredning och status

I Sverige är eklavmal sällsynt och begränsad till kustnära områden i Götaland, norrut till Östergötland samt på Öland. Den har också påträffats i Stockholmstrakten och vid Parsetjärn i Dalsland. I Danmark är den utpräglad östlig, och från Norge finns två fynd från Fredrikstad i Östfold. Från Finland har man rapporterat ett isolerat fynd i Norra Savolax. Världsutbredningen sträcker sig över norra och centrala Europa inklusive Storbritannien och Irland.

Ekologi

Eklavmal påträffas oftast på gamla ekstammar *Quercus* spp., där den vilar i barkspringor. Den förekommer också vid stora, lavbeklädda flyttblock och murar. Fjärilen är mycket lokal. Någon gång har den setts i större antal i t.ex. Halltorps hage på Öland. Larven lever av lavar. I Storbritannien har man funnit den på barklavar (mjöllavar) av släktet *Lepraria*. Den vuxna fjärilen kan man se från mitten av juli till mitten av augusti. Varma nätter kan den observeras på trädstammar, där den springer upp och ner i sprickor eller håligheter på stammen. Fjärilen övervintrar troligtvis som larv, gömd under ett lavtäck. Liksom övriga äkta malar lever larven i ett rör som den tillverkar av silkestrådar som täcks med lavfragment. Från april till juni kan man, på lavar, hitta larverna i dessa rör.

Hot

Det normala habitatet i Sverige är grova, lavbevuxna ekar. Antalet gammelträd har under senaste seklen minskat kraftigt i Sydsverige och populationerna av eklavmal riskerar att fragmenteras alltmer i takt med att antalet grova ekar minskar och avståndet mellan dem ökar. Det ter sig mindre troligt att lavbevuxna klippor skulle utsättas för sådana ingrepp att artens eventuella förekomst skulle hotas, men om en tät träddridå växer upp och börjar skymma en sydväntande klippvägg minskar artens möjligheter att fortleva, då den uppenbarligen är värmekrävande. En känd fyndlokal är Halltorps hage på Öland, där arten har en skyddad fristad inom överskådlig framtid.

Åtgärder

Gamla, lavbevuxna träd bör sparas, i synnerhet om de nått en stamdiameter av en meter eller mer. Träd som står alldeles intill klippväggar med rik ormbunksväxt där eklavmalen förekommer bör selektivt tas bort för att förhindra total beskuggning.

Övrigt

Namngivning: *Infurcitinea argentimaculella* (Stainton, 1849). Originalbeskrivning: *Tinea argentimaculella*. Syst. Cat. Br. Tineidae and Pterophoridae: 6.

Etymologi: argentimaculella = ung. den lilla med silverfläckar, eg. liten silverfläck; argentum (lat.) = silver; maculum (lat.) = fläck, grundat på framvingens teckning, som består av silverfläckar och -band; diminutivsuffixet -ellus (lat.).

Uttal: [Infursitínea argéntimakulélla]

Litteratur

Hannemann, H.-J., 1977. Kleinschmetterlinge oder Microlepidoptera. III. Federmotten (Pterophoridae), Gespinstmotten (Yponomeutidae), Echte Motten (Tineidae). *Die Tierwelt Deutschlands*. 63. Teil.

Petersen, G., 1969. Beiträge zur Insekten-Fauna der DDR: Lepidoptera – Tineidae. – *Beitr. Ent.* Bd 19, H. 3/6: 311–388.

Författare

Bengt Å. Bengtsson & Göran Palmqvist 2008 (Kännetecken, Ekologi och Utbredning) och Bengt Å. Bengtsson 2002 (Naturvårdsinformation; Hot och Åtgärder).